

1.1 Přístupy k žákům se speciálními vzdělávacími potřebami a žákům nadaným

Způsob zajišťování vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných a mimořádně nadaných vychází z vyhlášky MŠMT ČR č. 73/2005 Sb. Jedná se o žáky se zdravotním postižením, zdravotním nebo sociálním znevýhodněním a žáky nadané, kteří na škole studují. Jednotný postup při vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných zabezpečuje „Vnitřní směrnice Gymnázia a obchodní akademie Bučovice, příspěvkové organizace, k postupu školy při vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných“.

Vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami

Za žáky se speciálními vzdělávacími potřebami jsou považováni žáci, kteří

- k naplnění svých vzdělávacích možností nebo k uplatnění a užívání svých práv na vzdělávání na rovnoprávném základě s ostatními potřebují poskytnutí podpůrných opatření. Tito žáci mají právo na bezplatné poskytování podpůrných opatření z výčtu uvedeného v § 16 školského zákona (ŠZ). Podpůrná opatření zajišťuje škola a školské zařízení.
- Podpůrná opatření se podle organizační, pedagogické a finanční náročnosti člení do pěti stupňů:
- podpůrná opatření prvního stupně (PO 1. st.) lze uplatnit i bez doporučení školského poradenského zařízení a nemají normovanou finanční náročnost,
- podpůrná opatření druhého až pátého stupně (PO 2. – 5. st.) může škola nebo školské zařízení uplatnit pouze s doporučením školského poradenského zařízení (ŠPZ) a s informovaným souhlasem zletilého žáka nebo zákonného zástupce žáka,
- začlenění podpůrných opatření do jednotlivých stupňů stanoví příloha č. 1 vyhlášky č. 27/2016 Sb.1.

V případě těchto žáků se zdravotním omezením je uplatňován individuální přístup podle charakteru a závažnosti postižení. Jejich problematiku posuzuje výchovná poradkyně v úzké spolupráci s pedagogicko-psychologickou poradnou, speciálním pedagogickým centrem nebo lékařem a vždy ve spolupráci s rodiči, třídním učitelem a dalšími vyučujícími.

Systém péče o žáka

- na základě doporučení školského poradenského zařízení nebo zdravotnického zařízení je žákovi vypracován plán pedagogické podpory (PLPP - PO 1. st.), dohoda o poskytování PO 2. – 5. st., nebo individuální vzdělávací plán (IVP) podle platné legislativy
- pro žáky s přiznanými podpůrnými opatřeními prvního stupně je ŠVP podkladem pro zpracování plánu pedagogické podpory (PLPP) a pro žáky s přiznanými podpůrnými opatřeními od druhého stupně je podkladem pro tvorbu individuálního vzdělávacího plánu (IVP) nebo dohody o poskytování PO
- PLPP, IVP a dohody o poskytování PO zpracovává ŠPP, konkrétně výchovný poradce ve spolupráci s daným třídním učitelem a vyučujícími
- návrh PLPP, IVP nebo dohody o poskytování PO je projednán se zákonným zástupcem žáka a žákem za přítomnosti výchovného poradce a třídního učitele
- vyhodnocování poskytování PO podle PLPP, IVP nebo dohody probíhá vždy na konci pololetí nebo po 3 měsících (v případě některých PLPP)

Při poskytování podpůrných opatření je možné zohlednit také § 67 odst. 2 ŠZ, který uvádí, že ředitel školy může ze závažných důvodů, zejména zdravotních, na žádost uvolnit žáka zcela nebo zčásti z vyučování některého předmětu. Žák uvedený v § 16 odst. 9 ŠZ může být uvolněn (nebo nemusí být hodnocen) také z provádění některých činností, ovšem nemůže být uvolněn z předmětu rozhodujícího pro odborné zaměření absolventa. Těmto konkrétním požadavkům se pak přizpůsobují konkrétní podmínky pro výuku žáka. Jedná se převážně o žáky se specifickými vývojovými poruchami učení, pro které jsou upraveny vyučovací metody a metody prověřování.

Žákům mohou být poskytnuty podle jejich potřeb a na doporučení ŠPZ i další druhy podpůrných opatření

- využití asistenta pedagoga, speciálního pedagoga a dalších odborníků (tlumočníka českého znakového jazyka, přepisovatele pro neslyšící aj.)
- poskytnutí kompenzačních pomůcek a speciálních didaktických prostředků

- úprava materiálních a organizačních podmínek výuky nebo úprava podmínek přijímání a ukončování vzdělávání
- v souladu s principy individualizace a diferenciací vzdělávání zařazení do IVP na doporučení ŠPZ speciálně pedagogické intervence nebo pedagogické intervence.

Žáci s tělesným postižením nebo znevýhodněním jsou vzděláváni stejně jako ostatní žáci. V oblasti tělesné výchovy či případně v dalších konkrétních předmětech se přihlíží ke stanovisku ŠPZ či odborného lékaře. V každém případě je uplatňován individuální přístup k žákům, který respektuje jejich individuální vloh a potřeby a snaží se o jejich rozvoj.

Vytváření podmínek pro vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami nezahrnuje jen žáky zdravotně postižené, ale i sociálně znevýhodněné žáky, popřípadě žáky s odlišným mateřským jazykem (OMJ). V těchto případech spolupracuje výchovná poradkyně úzce s rodiči žáků, sociálním odborem, třídním učitelem a ostatními vyučujícími. Na základě vyhodnocení konkrétních vzdělávacích potřeb konkrétního žáka pak ředitel školy stanoví další postup a podmínky, za kterých se bude tento žák vzdělávat tak, aby splnil podmínky pro ukončování studia.

Velmi důležitá je i práce s ostatními žáky, jejich seznámení s problematikou týkající se spolužáků s určitým postižením či znevýhodněním. I pedagogové jsou průběžně informováni o problematice žáků se speciálními potřebami formou besed, výměny zkušeností, přednášek, pohovorů apod.

Pro dosažení úspěšnosti při vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami je třeba zejména:

- povzbuzovat žáky při případných neúspěších a posilovat jejich motivaci k učení;
- uplatňovat formativní hodnocení žáků;
- poskytovat pomoc při osvojování si vhodných učebních způsobů a postupů se zřetelem k individuálním obtížím jednotlivců;
- věnovat pozornost začleňování těchto žáků do běžného kolektivu a vytváření pozitivního klimatu ve třídě a ve škole;
- spolupracovat s odbornými institucemi, tj. se ŠPZ a odbornými pracovníky školního poradenského pracoviště, v případě potřeby také s odborníky mimo oblast školství (odbornými lékaři nebo pracovníky z oblasti sociálně-právní ochrany žáka apod.);
- spolupracovat s dalšími sociálními partnery školy, zejména s rodiči žáků (jak rodičů žáků se SVP při řešení individuálních zdravotních či učebních obtíží žáků, tak s ostatními rodiči) a také se základními školami, ve kterých žáci plnili povinnou školní docházku (zjistit, jaká podpora byla žákovi poskytována na základní škole);
- realizovat další vzdělávání učitelů všech předmětů zaměřené na vzdělávání žáků se SVP a uplatňování adekvátních metod a forem výuky, hodnocení a komunikace s těmito žáky.
- Škola spolupracuje nejen se školskými poradenskými pracovišti, ale také se základními školami, s rodiči žáků a dalšími vhodnými partnery formou výměny zkušeností, odbornými konzultacemi apod.

Ve škole pracuje školní metodik prevence. Každoročně je zpracován, realizován a vyhodnocován Minimální plán prevence, do jehož aktivit patří organizování besed, dotazníkových akcí, školní terénní práce apod.

Vzdělávání nadaných žáků

Speciální vzdělávací potřeby nadaných žáků zajišťuje školské poradenské zařízení. Nadaní žáci mají právo na vzdělávání, jehož obsah, formy a metody odpovídají jejich vzdělávacím potřebám a možnostem, na vytvoření nezbytných podmínek, které toto vzdělávání umožní, a na poradenskou pomoc školy a školského poradenského zařízení. Nadaní žáci mají právo na poskytování podpůrných opatření podle § 17 školského zákona.

Za nadaného žáka se považuje žák, který

- při adekvátní podpoře vykazuje ve srovnání s vrstevníky vysokou úroveň v jedné či více oblastech rozumových
- při adekvátní podpoře vykazuje ve srovnání s vrstevníky vysokou úroveň v pohybových, uměleckých, manuálních nebo sociálních dovednostech
- je vysoce motivovaný ke studiu daného oboru a povolání
- Za mimořádně nadaného žáka považuje žák, který

- dosahuje mimořádné úrovně tvořivosti v celém okruhu činností nebo v jednotlivých oblastech rozumových schopností
- dosahuje mimořádné úrovně v pohybových, uměleckých, manuálních nebo sociálních dovednostech

Zjišťování mimořádného nadání a vzdělávacích potřeb nadaného žáka probíhá:

- prostřednictvím třídních učitelů a učitelů jednotlivých předmětů
- ve spolupráci s rodiči
- ve spolupráci se ŠPZ
- ve spolupráci se základní školou, kde žák plnil povinnou školní docházku

Možná opatření u žáků nadaných a mimořádně nadaných:

- škola může žákovi ve spolupráci se ŠPZ povolit studium podle IVP
- škola může pro žáka vypracovat PLPP
- škola může žáka přeradit na základě zkoušek do vyššího ročníku bez absolvování předchozího ročníku (§ 17 odst. 3 ŠZ, § 28 - § 31 vyhlášky)

Nadání, případně mimořádné nadání žáka se může projevit i v jiných než uměleckých oborech vzdělání. Může se jednat například o nadání vztahující se k výkonům speciálních manuálních nebo kognitivních činností, které žák v základním vzdělávání nevykonával, protože zde nebyly předmětem, resp. obsahem vzdělávání, a tento typ nadání tudíž nemohl být u žáka identifikován. Mohou to být i žáci vysocí motivovaní ke studiu daného oboru a povolání nebo příslušné technické aj. oblasti vědy a techniky. Je žádoucí věnovat těmto žákům zvýšenou pozornost a využívat pro rozvoj jejich nadání také podpůrná opatření vymezená pro vzdělávání těchto žáků ŠPZ a vyhláškou.

Metody práce s nadanými žáky

Maximální možnou měrou uplatňujeme možnosti vzdělávání, které se snaží být individualizované a podle možností a potřeb diferenciované. Využíváme kombinace řady možností, jejichž vhodnost a účelnost se liší podle jednotlivých předmětů, věku žáků a často i podle konkrétního stavu v dané třídě.

Škola může při práci s nadanými žáky:

- rozšířit obsah vzdělávání, popř. i výstupy vzdělávání, nad RVP a ŠVP
- vytvářet skupiny nadaných žáků z různých ročníků
- umožnit žákům účastnit se výuky ve vyšším ročníku
- umožnit žákům paralelně se vzdělávat formou stáží na jiné škole včetně VOŠ či VŠ
- umožnit žákům paralelně se vzdělávat na odborných pracovištích VOŠ či VŠ
- umožnit žákům účast na studijních pobytech v zahraničí
- zapojovat žáky do oborových olympiád, SOČ, odborných či sportovních soutěží a jiných aktivit rozvíjejících nadání
- zapojovat žáky do různých školních projektů i projektů organizovaných jinými subjekty
- diferencovat náročnost zadávaných úkolů
- využívat projektové a problémové vyučování

- podporovat práci s informačními a komunikačními technologiemi
  - Tato oblast zahrnuje i práci se žáky, kteří mají úpravu organizace studia (tzv. individuální plán rozvoje) z důvodů sportovní přípravy v oddíle a v reprezentaci ČR.
- Systém péče o žáky

Péči o nadané žáky ve škole zajišťuje školní poradenské pracoviště. O nadané žáky pečuje přímo k tomuto určený pedagogický pracovník – koordinátor péče o nadané žáky. V rámci ŠPP působí také pedagogický pracovník, který odpovídá za spolupráci se ŠPZ.

Pracovník určený pro vzdělávání nadaných žáků:

- sleduje využívání a vyhodnocování poskytovaných podpůrných opatření
- komunikuje se ŠPZ, s nadanými žáky a s rodiči nezletilých žáků
- komunikuje s dalšími pracovníky školy (jednotlivými učiteli, s výchovným poradcem)
- komunikuje s dalšími institucemi
- dále se vzdělává

Pravidla, postup tvorby, realizace a vyhodnocování PLPP či IVP

Za vypracování PLPP odpovídá školní poradenské pracoviště (ŠPP). Toto pracoviště také spolupracuje se ŠPZ při tvorbě PLPP nebo IVP.

1. Pokud třídní učitel nebo vyučující některého předmětu identifikuje nadaného žáka, dává žákovi po dobu cca 1 měsíce přímou podporu a hledá možnosti, jak jeho nadání podpořit. Poté na nadaného žáka upozorní výchovného poradce pro gymnázium nebo obchodní akademii a ten dá podnět koordinátorovi péče o nadané žáky. Podnět třídnímu učiteli, výchovnému poradci nebo vyučujícímu učiteli může dát také zákonný zástupce žáka. Koordinátor péče o nadané žáky se spojí s třídním učitelem a dalšími vyučujícími žáka a na základě konkrétních doporučení daných vyučujícími vypracuje pro žáka plán pedagogické podpory. Zde je přesně vymezeno, jakým způsobem bude žák své nadání v daném předmětu rozvíjet, jaké kurzy mimo školu bude navštěvovat, jakým způsobem bude probíhat klasifikace v ostatních předmětech a podobně.

2. Návrh plánu pedagogické podpory pro nadaného žáka projedná koordinátor péče o nadané žáky a třídní učitel se zákonným zástupcem žáka a žákem. Jednání se mohou účastnit vyučující těch předmětů, ve kterých žák vykazuje nadání a bude se v nich vzdělávat nestandardním způsobem. Součástí dokumentu je také domluva na podpoře žáka v domácí přípravě a úkoly pro žáka. Vše zaznamenané koordinátor péče o nadané žáky do zápisu z jednání. Koordinátor péče o nadané žáky informuje o vypracování plánu pedagogické podpory pro nadaného žáka třídního učitele a všechny vyučující žáka prostřednictvím Seznámení pedagogů, které všichni vyučující podepíší. Kopii plánu pedagogické podpory založí do dokumentace žáka a předá třídnímu učiteli. PLPP pro nadaného žáka uloží koordinátor péče o nadané žáky do počítačové databáze na disk S/ŠPP/Žáci nadaní.

3. Realizovaná podpůrná opatření 1. stupně/PLPP musí být nejpozději po 3 měsících vyhodnocena. Na základě vyhodnocení vzhledem ke stanoveným cílům může nastat jedna ze tří možností:

- PLPP včetně pedagogické intervence vedl k naplnění stanovených cílů, proto není třeba podpůrná opatření dále poskytovat a podpora bude ukončena,
- PLPP včetně pedagogické intervence nevedl k naplnění stanovených cílů, příčinou byl nezáměr žáka a neplnění úkolů ze strany žáka (případně rodiny žáka), podpora bude ukončena,
- PLPP včetně pedagogické intervence vedl k částečnému naplnění stanovených cílů a po dohodě se zákonnými zástupci bude poskytování podpůrných opatření žákovi pokračovat, další vyhodnocení proběhne dle potřeby, nejpozději však na konci školního roku.

Pravidla pro hodnocení a klasifikaci žáků se specifickými vzdělávacími potřebami a žáků mimořádně nadaných

Žák je zařazen do skupiny žáků se specifickými vzdělávacími potřebami (dále jen SVP) nebo mezi žáky nadané a mimořádně nadané na základě odborného posudku školského poradenského zařízení (pedagogicko-psychologické poradny nebo speciálně pedagogického centra), doporučení lékařského zařízení, sportovní organizace nebo vyhraněného zájmu o daný obor. Na základě tohoto může být žákovi vytvořen plán pedagogické podpory, dohoda o poskytování PO nebo individuální vzdělávací plán, který zpracují třídní učitel a výchovný poradce nebo koordinátor péče o nadané žáky a nadále se na něm podílejí vyučující daného žáka.

Na základě doporučení pedagogicko-psychologické poradny může být žák se SVP hodnocen tolerantněji zejména v jazykových předmětech. Učitelé respektují individuální pracovní tempo žáka a preferují ústní formy zkoušení před písemnými. Je také možné využívat kompenzační pomůcky – přehledy gramatiky, matematické tabulky, kopírka, notebook atd. Při zadání písemného úkolu může být žákovi navýšen časový limit na jeho zpracování.

Žáci se specifickými vzdělávacími potřebami (SVP) mají také nárok na uzpůsobení podmínek maturitní zkoušky na základě posudku a odborného vyšetření pedagogicko-psychologické poradny. Posudek ovšem nesmí být k datu přihlašování žáka k maturitní zkoušce starší 2 let.

Na základě tohoto posudku může být žákovi navýšen časový limit na písemnou i ústní část zkoušky.

Žáci nadaní a mimořádně nadaní jsou hodnoceni podle platného klasifikačního řádu.